СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 98. Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 29. квітня, 1927. VOL. XXXV. No. 98. Jersey City, N. J., Friday, April 29. 1927. THREE CENTS

СУД ПРИЗНАЄ ЧАРТЕР ГРОМАДІ НА КАТЕДРУ

ФИЛАДЕЛФІЙСЬКА ГРОМАДА ДОБИЛАСЯ ЧАРТЕРУ МИМО СПРОТИВУ ЕП. БОГАЧЕВСЬКОГО.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА., 26. квітня. — Сьогодня відбулося перед місцевим судом переслуханнє в справі надачі чартеру для української католицької церковної громади в Филаделфії. На розправу зявилося коло 500 громадян, щоби засвідчити в справі добуття чартеру.

Громада була відома під назвою „рутенської", а тепер хотіла називатися „українською католицькою церквою Непор. Зачатія Пр. Діви Марії гр.-кат. обряду". Проти сього домагання виступив епископ Богачевський, а його адвокати вжили проти громади закиду, що громада большевицька. Обурені таким закидом громадяни зявилися в так великому числі мимо робучого дня, щоби в разі потреби сьому закидови заперечити.

По переслуханю справи суддя прийшов до переконання, що спротив епископа безосновний та видав громаді чартер після її домагання.

ВЕЛИКОДНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ ПЕРЕХОДИТЬ У ДЕМОНСТРАЦІЮ ПРОТИ ЕПИСКОПА.

ФИЛАДЕЛФІЯ, 26. квітня. — Як звичайно кождого року, так і сього велика маса народа зібралася до місцевої української католицької катедри на архиерейське великодне богослуження. Богослуження було заповіджене на 10. годину рано, але по більше як по годинним вижиданню знетерпеливлені громаді заявив парох о. Процько, що народ мусить ждати далі, бо епископ вимагає більшої асисти священиків; епископ, мовляв, хоче мати при асисті 5 священиків, а вони мусять уперед покінчити богослуження у своїх місцевостях. Народ домагався починати богослуження сейчас, вважаючи, що 2 місцевих священиків буде досить, але богослуження не починано.

Знетерпеливлений довгим чеканнем народ став виходити з церкви. Побачивши процесію з хоругвами, епископ вийшов зі своєї палати, але народ уже був доведений до такого розярення, що вірні накинулися з ріжними окликами, як: „Проч з ним до Варшави!", „Він не варта носити сю корону" і таке инче, і мимо заклику парохів уже до церкви не вернули.

ПОРАДИЛИ СОБІ ЗІ СВЯЧЕННЄМ ПАСОК.

ЧЕСТЕР, ПА., 27. квітня. — Українські католицькі парохіяни, які стоять у боротьбі з місцевим парохом, о. Вашишином, канцлером еп. Богачевського, а яким парох не хотів святити пасок, запросили собі другого католицького священика, який їм сповнив сю церковну прислугу, посвятивши паску яким 150 родинам.

ТИСЯЧІ ВТІКАЧІВ ЗІ ЗАГРОЖЕНОЇ ПОВІННЮ ОКОЛИЦІ.

ВТІКАЮТЬ У МІСТО НЮ ОРЛІНС, ЗАКИМ РОЗІРВУТЬ ТАМИ.

НЮ ОРЛІНС, Луїзіяна, 27. квітня. — Хоча фармери, мисливі й трапери з околиці, загроженої заливом вод ріки Місісіпі, відгрожувалися боронити своїх осель і тами з рушницею в руці, мимо сього більшість з них закинула думку спротиву державній владі, і тисячі родин покидає нині свої домівки та справдішними процесіями правцює до сього міста шукати захорони. Їх поля й оселі залле вода в пятницю, коли на приказ уряду розірвуть бережні тами, щоби спустити на широкі поля зібрані води Місісіпі.

Загрожені сим прірванєм гати фармери не покидають протестувати перед урядом правними петиціями. У своїх петиціях підносять вони цікаві факти. Показується, що серед них є поважне число потомків канадійської секти „евенгелинів", яку в 18. століттю прогнали з Канади католицькі французькі загорільців за те, що вони мали інакшу віру.

Червоний Хрест мав тепер давати поміч 150,000 людий, що впали жертвою повени. На фонд допомоги зібрано досі 2 міліони 680 тисяч долярів.

ЗАПОВІДЬ ПОМИЛУВАННЯ ДЛЯ САКА Й ВАНЦЕТТІ?

ЗДЕРЖАЛИ ЕКЗЕКУЦІЮ ВАЖНОГО СВІДКА.

БОСТОН, Месечузетс, 27. квітня. — Стейтовий губернатор Фулер здержав нині виконанне кари смерти на Челестіно Мадейроса, котрий мав бути страчений до 28. квітня. Екзекуцію здержано на тій основі, що Мадейрос є незвичайно важним свідком для справи Сака й Ванцетті.

Се помилуванне вважають заповіддю якогось правного кроку губернатора у справі двох засуджених анархістів.

В цілому стейті плянують на слідуючу неділю великі демонстрації за Саком і Ванцетті. Уряд побоюється якихсь ексцесій та робить ріжні попереджаючі приготовання.

До губернатора далі напливають протести від ріжних організацій по цілому краю.

10,500 ПЛОМБЕРСЬКИХ РОБІТНИКІВ ВИКИНЕНО З РОБОТИ.

НЮ ЙОРК, 27. квітня. — Товариство будівляних підприємців викинуло з роботи коло 10,500 місцевих пломберських робітників, занятих при місцевих будівлях, щоби добитися від них зниження робітничої заплати.

Локавт буде мати поважний вплив на будівляний промисел у сьому місті, бо богато будівляної роботи буде треба здержати через брак пломберів.

І В НІМЕЧЧИНІ ПОВІНЬ.

БЕРЛІН, 26. квітня. — Довгі дощі підняли воду на ріці Лабі так високо, що вона прірвала всі тами і загрожує многим оселям, а між иншим і містови Шверин залиттем. Покликано військо і поліцію та населенне до ратунку.

„ПЕРПЕТУУМ МОБІЛЄ".

Стару мрію про „вічний рух", тобто про такий механізм, що сам себе вдержувавби в постійному русі, здійснив мабуть один швайцарський винахідник, як доносять пресові звідомлення з Ціріху. Він зладив такий годинник, що не потребує ніякої людської обслуги й накручується сам силою зміни в температурі. Два степені ріжниці в температурі денно вистарчає, як каже той винахідник, щоби годинник автоматично регулювався і накручувався і в такий спосіб може оставати в безконечному русі. Політехнічний Інститут в Ціріху переводить вже цілий рік експеримент з тим годинником і хоч на протязі того часу його ще не торкалися людські руки, годинник іде та показує час зовсім точно. Треба завважити тільки, що хочаб той годинник і міг сам від себе вічно порушатися, то постепенне стирання матеріялу, з якого зроблені його частини, мусить довести до того, що він стане. Знищенню матеріялу покищо запобігти не можна.

В КИЇВІ ПОБУДУЮТЬ ДІМ УКРАЇНСЬКОЇ АКАДЕМІЇ НАУК.

Підчас свого перебування в Київі в кінці березня ц. р. М. О. Скрипник заявив, що уряд УСРР прийшов до думки збудувати в Київі Дім Української Академії Наук. Справа тепер у тому, щоби до ладу підготуватися до цієї будівлі.

СКІЛЬКИ ВИНОСИТЬ ПАРУБОЦЬКИЙ ПОДАТОК ІТАЛІЇ.

Італійський урядовий часопис помістив закон про парубоцький податок. На основі того закону мусять платити парубоцький податок усі нежонаті Італійці, за виїмком католицьких священиків, яких обовязує целібат, і офіцири, підофіцири та мужва. Військові потребують для подружа спеціяльного дозволу. Вільні від парубоцького податку є також тяжкі воєнні інваліди і чужі горожане. Ті останні вільні є від такого податку на тій основі, що й Італійці, які живуть у чужих державах, є також вільні від згаданого податку. Податок виносить 35 лірів річно для мужчин 25—35-літніх, 50 лірів для мужчин 35—50-літніх, а 35 лірів для мужчин 50—65-літніх. Цей податок не був би ще таким страшний, колиб до нього не додавано ще додатку 25 процент, відповідно до приходів нежонатого. Закон не забув теж про такі випадки, коли нежонатий живе при своїх батьках і не має ніяких окремих приходів. І тоді він не є вільний від податку, бо його батьки мусять платити за нього податок відповідно до своїх приходів.

В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ ПОЗБАВЛЕНО ВІЙСЬКОВИХ ПРАВА ГОЛОСОВАННЯ.

Чехословацький парламент приняв більшістю голосів цілий ряд проєктів військових законів. Між принятими законами на спеціяльну увагу заслугують: закон, що позбавляє всіх військових в чинній службі права голосовання; закон, яким визначено чисельний стан чехословацького війська в часі спокою на 150 тисяч осіб; закон, який говорить про покликування резервістів на вправи, та закон про зміну дисциплінарного поступовання. Опозиційні посли намагалися всіма силами не допустити до ухвалення цих законів. Чеські соціялістичні партії спротивилися цьому, щоби військовим відбирати виборче право та поставили внесення, що ухвалення такого закона є нарушенням конституції. Однак це внесення перепало тому, що більшість послів висловилась проти нього.

ПРОТЕСТАЦІЙНІ ЗБОРИ ПРОТИ ПРИЄДНАННЯ ГАЛИЧИНИ ДО ПОЛЬЩІ.

Дня 14 березня ц. р. відбулася в Київі вечірка, впорядження літературним товариством „Західна Україна" з протестом проти панування Польщі на Західній Україні.

На вечір зібралося чимало слухачів, здебільшого виходців Західної України, трудової інтелігенції, студентства та робітників. Після доповідей з публики надійшов проєкт резолюції:

„Ми, що зібралися сьогодні 14. березня 1927 р. на вечірпротест проти приєднання Галичини до Польщі, в четверту річницю ганебного акту Ради Послів Антанти з 14. березня 1923 р. висловлюємо свій рішучий протест проти цього нечуваного насильства над трудящими Галичини. Акт 14. березня свідчить про крайнє лицемірство буржуазних політиків, які проклямували самовизначення націй".

Згідно постанові останніх зборів та вимог богатьох товаришів з ріжних місць УРСР та Зах. України спілка революційних письменників „Західня Україна" готовить до друку літературно-громадський збірник „Акт 14. березня 1923 р.", що до участи в ньому запрошується всіх революційних письменників.

ДЕ НАША ЧЕСТЬ?

Пишуть до львівського „Діла": Недавні іменини Пілсудського зазначилися у нас ріжними більшими й меншими вихилясами деяких людців, що межують коли не з національною зрадою, то у всякому разі з безхарактерністю. Як скваліфікувати подвиг о. Петра Янева в Гнилій, пов. Турка, нехай осудять самі читачі. А саме він не тільки відправив параду Службу Божу на інтенцію Пілсудського, але виголосив ще й промову, яку закінчив многолітствієм. Після того відспівано в церкві „Многая літа" і „Боже, цось Польскен". До чого то вже доходить?

ПАНИ НЕ ПУСКАЮТЬ СВОЇХ ЛИЗУНІВ ДАЛІ ПЕРЕДПОКОЮ.

Як відомо, дрібно-міщанські партії Закарпаття пішли на все, щоб лиш дійти згоди з чеськими адміністраторами щодо адміністративної реформи. Всеж, що тільки нагадувало, хоч здалека, про автономію, про віщо говорили мирові договори й внутрішна конституція, для цих „захисників" Закарпатської України вже більше не істнує. А дійшовши згоди, відрядили делегацію до Праги, до господаря. Та господар знав, як прийняти своїх слуг. І Масарик і Бенеш (і президент і міністр закордонних справ) не захотіли з ними й балакати; льокаї передпокоїв чеських сказали льокаям, що приїхали з Закарпаття, що пани болієть або дуже зайняті роботою.

Чи такої-ж нагороди чекали „безсрібляники" з Закарпаття?!

РІЖНІ ДИВА.

Люди, яким треба вірити, бо пишуть таксамо в часописах, як я, впевняють, що цими днями помер у Вятці якийсь Бубинов, суддя, що за останніх 10 літ майже зовсім не спав. Підчас війни його ранили в голову і з цього часу терпів на безсонницю. Усипляючі середники томили його. Дві-три годині сну вистарчало йому на тиждень. Одначе безсонниця підривала щораз більше його організм. — Якийсь канадійський старшина побився об заклад, що переїде на руках із Дебліна до Белфасту, себто 160 км. Він є вже в половині дороги. Його супроводить коза, що тягне візок із шатром і ріжною посудиною. — Минулого тижня мешканці одної паризької дільниці звернулись до поліції з проханням переловити „духа", який точно в 2 год. уночі переходить самотною вулицею весь білий. Богато людей його бачило, а ніхто не міг його зловити, бо він щезав. Також численним агентам не вдалось його піймати. Ті, що вірять у духів, не сумніваються в правдивість явища, а зате недовірки глузують.

НОВА ПРЕЗИДІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПАРЛЯМЕНТАРНОЇ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ.

В четвер, дня 31. березня, відбулися вибори президії української парляментарної репрезентації. Головою репрезентації вибрано посла Сергія Хруцького (УНДО), а містоголовами пос. Бориса Козубського (УНДО) і пос. Назарука (Селянський Союз).

ДЕРЖАВНИЙ МОНОПОЛЬ ЛІТЕРАТУРИ В НОРВЕГІЇ.

Рада норвеських міністрів внесла до парляменту проєкт закона, на підставі якого всі літературні чи музичні публікації переходять на власність держави по упливі пятьдесяти років після смерти автора. В обсяг державного монополю увійдуть не тільки норвеські, але й чужі твори.

ЯПОНСЬКИЙ ПРЕМІЄР ПРО ВІДНОШЕННЄ ЯПОНІЇ ДО КИТАЮ

ТОКІО, 27. квітня. — Японські часописи стараючися пізнати заграничну політику нового уряду, цитують промову, яку виголосив недавно тому на зїзді своєї партії барон Танака, теперішний премієр, що стояв передше в опозиції до уряду.

В тій промові Танака критикуючи політику уряду піднє таке: Революція в Китаю дотикає рівнож і Японію, бож японський прапор потоптано в Китаю. Як може правительство супроти того заявляти, що воно проти інтервенції. Коли на самій японській границі поширюється червона небезпека, чи можна тоді мовчати. Китайські неспокої з большевицькою агітацією загрожують цілому Далекому Сходови і грозять загальною війною. Японія повинна злучитися з другими великими державами і разом з ними спільно старатися відвернути небезпеку загальної війни та комуністичних експериментів.

КИТАЙЦІ ХОЧУТЬ ЗАБРАТИ ПІД СВІЙ ЗАРЯД КИТАЙСЬКО-СХІДНУ ЗАЛІЗНИЦЮ.

ПЕКИН, 27. квітня. — З Харбіна подають, що з днем 1. мая хоче китайський уряд в Пекині перебрати під свій заряд Китайсько-Східну Залізницю. Уряд стоїть на тім, що совіти не придержуються мукденської конвенції. Китайцям головно ходить тепер о доходи, бо каса їх порожна, а та залізниця приносить денно 261.000 золотих рублів доходу.

40.000 НІМЦІВ В ФРАНЦУСЬКІМ ЛЕГІОНІ.

БЕРЛІН, 27. квітня. — Берлінські часописи подають, що після статистичних дат з Мароко, в французькім чужинецькім легіоні служить около 40.000 німецьких жовнірів. Всі вони зарекрутовані на окупованій Французами німецькій території. До уряду закордонних справ приходять численні скарги на службу в Мароко, але Франція збуває їх мовчки, вказуючи, що легіонери це добровольці, що вписалися в ряди армії по власній волі і підписали контракт на 5 літ.

Як причину численного впису в чужинецький легіон подають німецькі часописи велике безробіття.

ЛЛОЙД ДЖОРДЖ ДАРУЄ ЗЛОДІЄВИ.

ЛОНДОН, 27. квітня. — Бувший премієр Ллойд Джордж прибув на принятте до одного з лондонських готелів. Шануючи його особу сховали його ковт до осібної шафи. Підглянув це злодій і відчинивши шафу, вбрався в ковт та хотів вийти на вулицю. Портієр одначе завважив при виході, що ковт Ллойда Джорджа, але не його особа в ковті. В той спосіб зловили злодія і привели його до Ллойда Джорджа, а той довідавшися від злодія, що він вкрав тому, що змерз, відпустив його спокійно домів.

Моральна наука з того, яку подають англійські газети, та, що з великих людей навіть вбрання красти не можна, бо пізнають скорше як другу крадіж. Краще красти в людей бідних і незнатних.

ФОРД ДОПОМАГАЄ МАДЯРСЬКОМУ АНТИСЕМІТОВИ.

БУДАПЕШТ, 27. квітня. — Ляшльо Ваннай признався, що одержав від Генри Форда позичку в квоті $3.000, щоби зібрати матеріяли проти мадярських жидів. Ваннай відомий зі своїх протижидівських виступів, за які був навіть засуджений на кару арешту.

Коли та вістка рознеслася по Будапешті, сотки нових кандидатів зголосилося до заступника Форда з просьбою о подібні позички.

КИТАЙЦІ ПРОТИ ШВЕДСЬКОЇ ЕКСПЕДИЦІЇ В МОНГОЛІЮ.

ШТОКГОЛЬМ, 27. квітня. — Мабуть таки не відбудеться наукова експедиція шведського дослідника Свен Гедина, що хотів розслідити Монголію і північний Китай. З початку китайський уряд відносився прихильно до цеї експедиції, в якій мали взяти участь і китайські вчені, та тепер протичужинецький сентимент зріс до тої міри, що уряд противний навіть тій науковій чужинецькій експедиції мимо того, що всі здобутки мали бути поділені по половині: одну мав одержати китайський національний музей в Пекині а другу шведський в Штокгольмі. Китайці обурені на американську експедицію, яка знайшла в пустині яйця динозавра і попродала їх в Америці.

ІТАЛІЙСЬКА ЛІРА ВПАЛА О ДВА ПОЙНТИ.

РИМ, 27. квітня. — Італійські промисловці затривожені негайним спадом італійської ліри. Вчера плачено 17 лірів за $1, а сегодня 19 лірів. Пояснюють це тим, що на заграничних ринках випродано велику скількість лірів.

УЧАСТЬ СОВІТІВ В ЕКОНОМІЧНІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ ЛІГИ.

ЖЕНЕВА, 27. квітня. — Дня 4. мая розпічнеться світова економічна конференція, скликана з рамени Ліги Націй. На ту конференцію запросив секретаріят Ліги рівнож і совіти. Та Чичерін відповів, що це запрошенне треба вважати свого рода провокацією, бо Ліга знає, що совіти не можуть вислати свого заступника до Швайцарії з приводу неполагодження конфлікту, який запав між Швайцарією а совітами з приводу вбивства совітського посла Воровського. Тепер одначе цей конфлікт полагоджений і совіти можуть приїхати і взяти участь в нарадах Ліги, як захочуть. Другого запрошення Ліга не висилає. На всякий случай, совітські делегати не будуть могли мешкати в Женеві, як би і приїхали, бо всі готелі замовлені. Треба би було їм мешкати в однім з сусідних міст.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЧЛЕНСЬКІ ПРАВА — ПРИВІЛЄЇ, НЕ ВИКРУТ

Статті про потребу обезпечування дітий у Молодечім Департаменті Українського Народного Союза викликали вже відгук серед членів нашої організації. До головної канцелярії наплило вже поважне число листів у сій справі, з яких видно, що люди відчувають і розуміють потребу такого обезпечення.

Як видно з листів, по обезпеченє для дітий зголошуєтьcя до урядів відділів Українського Народного Союза богато людий, які не є членами Союза. Відділові урядники діставши такі зголошення питають головну канцелярію, а один секретар виступив з доріканнєм проти уряду, що мовляв він наорганізувавби богато дітий, якиб можна організовати діти не-членів.

Сей урядник не зрозумів самої сути обезпечення дітий у Молодечім Департаменті У. Н. Союза. Треба знати, що У. Н. Союз дає обезпеченнє для дітий у сей спосіб, що дає батькам-матерям обезпеченнє втрат на случай смерти дитини. Як усяке обезпеченнє, так і се, не може запобігти нещастю, а тільки запобігти маєтковим утрататм. Утрати на случай смерти дитини поносять родичі, отже й родичі обезпечуються на случай смерти дитини.

Подібно, як батько чи матір приступає до організації та „обезпечується", то властиво тут не обезпечується він (чи вона) на случай смерти, а обезпечуються діти, бо се вони дістануть допомогу на случай смерти обезпеченого.

Через те то є так, що обезпечуватися на случай смерти дитини може член або члениця Українського Народкого Союза. Обезпеченнє себе на такий нещасний случай, через вписаннє дитини в Молодечий Дерпартамент, є правом члена. Хто не є членом, той такого права не може мати. Щоби мати право обезпечитися на случай смерти дитини, треба бути членом Українського Народного Союза.

Зі сього ще не виходить, щоби секретарі чи другі відділові урядники мали тільки листи до головної канцелярії писати з наріканнями, що мовляв вони моглиби зорганізувати десятки й сотки дітий, якби се право було дане й нечленам. Не виходить зі сього теж, що члени мають нічого не робити, бо їм не можна організувати дітий нечленів.

Здається, якраз противно. Сеї постанови статута У. Н. Союза так члени, як і відділові урядники повинні зужити, щоби з одного боку зорганізувати дітий всіх членів У. Н. Союза, а з другого боку вжити сеї постанови статута на те, щоби втягати дозрілих людий в організацію, показуючи їм, що вони будуть могти обезпечити свої діти в Молодечім Департаменті, коли вони, батьки, стануть членами У. Н. Союза.

МІЖНАЦІОНАЛЬНІ НЕПОРОЗУМІННЯ А КОРИСТЬ З ВОРОЖОЇ НЕОСВІДОМЛЕНОСТИ

(Оригінальна допись до „Свободи").

II.

Коли говорити о непорозуміннях між народами — то очивидно найбільше мусять нас обходити ті непорозуміння, котрі є між нашим українським народом — а сусідними: польським, російським, чеським та румунським.

Найвисшим і найяркійшим обявом непорозуміння є очивидно цілковите запереченнє істновання українського народа, я се бачимо у многих Росіян а передовсім у членів правих та напів-правих російських партій, далі — у частини Поляків, у многих Чехів, та у всіх майже Румунів. Що до тих послідних — то вони заперечують взагалі істнованнє Українців в границях румунської держави — а істнованнє українського народа поза тими державами — їх цілком не інтересує. Може вже недалека будучність навчить їх чогось иншого.

Що до тамтих трьох, попередно наведених народів, то тут бачимо клясичний просто приклад, як то **непорозумінне** повстає безпосередно з **незнання.**

Москалі праві і півправі стоять на становищи „єдиної-неділімої" а навіть поміж большевицькими командантами переважає подібний погляд, дарма, що для прикраси носять вони у своїх програмах і „самоопределєніє вплоть (аж) до отдєленія".

Певна річ, що до такого переконання доводить тих Москалів передовсім факт тої самої віри поміж обома народами, хотя з того мусілоби також виходити що і Болгари і Серби і Греки є також „русскіє", бо і вони православні. Немало причинилася до такого переконання у Москалів і та самопосвята і впертість, з якою наші Наддніпрянці старалися перед Москалями укрити істнованнє своєї відрубної від них національности. Хто чув перед війною в Києві або Харкові українську мову нпр. у трамваю?

З мистецтвом достойним кращої цїли укривали вони свою екзистенцію — і тому не диво, що такий нпр. австр.-угорський міністер Бурян міг сміло утверджувати, що він і в Києві і в Харкові жив довший час — але Українців ані не бачив, ані про них не чув. Те саме сказав недавно і оден професор львівського університету, котрий студіював передше на харківськім університеті.

Наддніпрянські патріоти були тої думки, яку сатирично представив український поет Самійленко, котрий написав:

„Кождa піч українська —
[твердиня міцна —
„Там на чатах лежать пат-
[ріоти".

Хатня піч не грає однак ніякої ролі на політичнім полі і тому не диво, що і найблизші сусіди Наддніпрянців не знали більше про їх істнованнє як хиба лиш се, що є „український гопак", „малоросійські галушки" но і „малоросійская песня, — очень, очень сентіментальная". Але се ще в їх часах не могло дати „етой вєтві русскаво народа" права на виступ яко самостійний народ та на домаганнє своєї власної, самостійної держави.

Літа 1817 до 1920 повинні були преці і Москалів навчити, що Українці се не лиш самостійний, від них осібний народ, але що вони спосібні навіть заложити свою власну, самостійну державу, котра упала лише під напором червоних московських імперіялістів, котрі вправді на кождім полі зірвали зі старими російськими поглядами і навіть співами:

„отречемся от старого міра", але одного таки сутомосковського погляду не могли „отречися", а то від того, що Москалі, Українці і Білорусини — се лиш „адін русскій народ".

Той факт істновання самостійної української держави, той факт довготревалих і кровавих боїв за її удержанне, мусів би і сліпих переконати, що в Українцях є сильно вкорінене почуттє власної національности, відрубної від инших сусідуючих з ними або і перемішаних з ними народів, і що те почуття пре їх з непереможною силою до боротьби о державну самостійність.

Та у російських „неділімцев" сліпота вже так дуже поступила і розвинулася до таких розмірів, що всі ті наші державнотворчі старання і всі наші кроваві бої о самостійність — вони (як і переважна більшість Чехів з тупоумним Крамаржом на чолі) уважають лише за німецьку та австрійську інтригу, хотя фактично ніхто так не перешкаджав нашим державнотворчим старанням, а навіть організації нашого леґіону — як власне тіж самі Австрійці, а в значній части і Німці. Розвязаннє „синьожупанної дивізії" Німцями, а „сірої" — Австріяками є сего найкращими доказами, коли вже лишимо на боці розігнаннє Центральної Ради Німцями та самовільне насадженнє ними „гетьмана" Скоропадського.

Найбільше однак непорозумінне між Українцями а Росіянами, Поляками і Чехами походить всетаки з цілковитого незнання української історії, української культури а передовсім письменства.

Про всьо те вони не мають поняття а переважно — і не хотять таки нічого довідатись.

Відноситься се передовсім до Поляків і власне о **польсько-українськім непорозумінню** я хочу тут дещо основнійше сказати.

Коли остаточно розбирали Польщу в 1795 р. — українська нація лежала вже давно розторощена під ногами переможців, а вже двайцять літ минуло було, коли Росія знищила послідне заборoло самостійницької державної думки — Запорожську Січ.

Той народ український, що жив в границях розбираної частями—від р. 1772 — Польщі, не мав в тих часах майже ніякої інтеліґентної, національно-свідомої верстви — а Поляки мали і на українських землях не лиш великих земельних власників, але і велику силу їх офіціялістів та державців— очевидно Поляків, а далі і масу дрібних власників, так звану шарачкову шляхту, держану в солідарности з великою шляхтою почуттєм своєї „гербової" висшости та католицькою вірою. — Значить, і на українських та на білоруських землях всьо майже, що виставало понад селянина і жида — було польське. Не диво отже, що Поляки всі ті землі уважали також за польські, тимбільше, що раз — закріпощений мужик тоді взагалі не уважався за людину, але радше за „бидло", а друге, що ті землі дійсно належали перед розборами Польщі — до тої власне держави.

Звідси то і те столітнє домаганнє Поляків відбудовання Польщі „в давних ґраніцах", або „од моржа до моржа" — хотя поправді сказавши, Польща ніколи фактично до Чорного моря не сягала.

Але вже три роки по послідним розборі Польщі виходить **„Енеіда"** Котляревського, котра стає початком і підставою українського національного відродження.

А далі появляються збірники народних українських пісень і величавих дум, виступає Квітка-Основяненко, а далі і Шевченко — та справдішна квінтесенція української минувшини, сучасности і будуччини.

Одним словом — українська нація будиться зі сну і проявляє свої незвичайні сили спершу лише на чисто-культурнім полі, але там, де є можність і політичної роботи, як в Галичині та на Буковині — також і на полі політичного освідомлення народа та його організації.

Державного іспиту наш народ в роках 1817-1920 вправді не здав — головно під напором ворожих сусідів, хотя коли би був ліпше зорганізований, і колиби почутте національного обовязку і солідарности було у нас таке, яке було рівночасно у Чехів — то були би ми безумовно вже і воді зорганізували і задержали свою самостійну державу.

Але те проваленнє при державнім іспиті не є ще доказом, що ми взагалі того іспиту не здамо. Ми його мусимо здати і здамо напевне і лише ходить о се, щоби темпо нашого відродження було скорше, щоби по можности еще й старші поміж нами могли бачити на свої очи **самостійну і соборну** — як писали звичайно козаки — **„Отчизну".**

І кождий з нас повинен в тім бачити просто таки своє **особисте щастє,** що і він приложив свою цеголку до великого і славного **Національного Храму!**

Однак — чи в скоршім, чи в повільнійшім темпі — ми всеж таки чимраз більше свідомо і чимраз більшим гуртом наближаємося до нашої завітної цїли. Колиж наш народ не є ще на цілім просторі українських земель достаточно освідомлений національно — то преці та свідомість є у Східній Галичині вже дуже значна і в в послідних роках обіймає навіть наше сільське жіноцтво. Нас є тільки в Галичині, що число нашої людности в тім краю рівнається **подвійному числу** людности самостійної держави **Норвеґії.** Колиж ніхто в світі не посміє заперечувати істновання норвежської нації — то якимже ідіотизмом є заперечувати істновашє української нації, хочби вона складалася лише з тих чотирох міліонів Галичан?! А преціж таких ідіотів найдете і у Росіян і у Чехів і у Поляків, хотя ті здається найбільшу змогу мають переконатися, що ми є, що ми живемо, що ми себе Українцями почуваємо, і цілком не вдоволяємося ролею підданих їх „найяснейшої", лише свідомо до нашого визволення стремимо!

Але тут грає головну ролю у Поляків инший момент:

Вони себе уважають занадто висшими та „шляхотнійшими", щоби мали аж так знижатися і студіювати життя тих „хлопуф і попуф", як щоби читати твори якихось хлопських синів: Тарасів та Іванів, тай щоби сліпати в часописях, видаваних тими Іванами для других таких Іванів, і то часописей, друкованих до того якимось заказаним письмом: кирилицею!

Якже часто сидів я при столі заложенім часописями німецькими, польськими, але і українськими, а коло мене сиділи також і інтеліґентні Поляки. Але вони читали лише польські та німецькі часописи — але нікому з них і на думку не прийшло взяти до рук якусь українську газету.

А коли би хто звернув увагу такого Ляшка, що повинен же перечитати, що там пишуть також часописи „братнеґо люду", то він би лиш очи вилупив, мов наздоптана жаба, тай зробивби таку міну, немовби до нього який божевільний заговорив: „То пшецеж цалкєм неможліве!"

І між Українцями уродився і хліб український жер і жре — але щоби близше заінтересувався тим „рускім людкєм" — се вже цілком не міститься в його ляцькій голові!

Як тут отже говорити о порозумінню, о притупленню найбільше вже заострених взаїмних супротивностей?!

Ясна річ, що ті непорозуміння, які є між обома народами, завинили без сумніву в першій лінії Поляки, котрі нас не знають, котрих преса нас не доцінює і нами — окрім глупих наклепів — не займається, а дається надувати ріжним здецидованим хруням Стовпюкам, потішаючи себе, що се і є властиві представники нашого народа.

З того мусіли отже виходити такі прикрі для Поляків несподіванки, як обсадженнє Українцями Львова в ночи на 1-го падолиста 1918 року.

Досвід, кровавий досвід, який ми зібрали в роках 1918 і 1919 в Галичині, повинен нас преці чогось навчити. Та незадовго вже і десять років минає від тих часів, а ми мов води в рот набрали і мовчимо, та стараємся просто забути ті кроваві події а заразом забути і на ту науку, яку вони повинні нам були принести!

Чи засклепиться, присхне сама від себе рана, коли ми про неї мовчатимем, коли будемо старатися забути на неї, хоч з тої рани все і все на ново тече жахлива ропа і освідомлює нас, що ми програли ставку, що ми побиті, що ми в неволі на нашій рідній землі?!

Так! Сумно се, що поміж поодинокими народами панують тай ще довго пануватимуть тяжкі непорозуміння, але ще сумнійше, коли той, що є в праві — не уміє скористати з незнання свого, противника, насильника над правом в тій цїли, щоби своє добре право оборонити, а безправного противника кинути під ноги!

Іван Наконечний.

Василь Бобрів (Смутний).

РУЇНА.

(Спогади звичайного старшини).
(Продовженнє з ч. 41.)

(13)

VII.

По кількости дивізій можна заключити, що армія уявляла з себе не аби яку силу. Тай коли поглянути здалека на безконечні обови, иньчого висновку не можна було зробити. На превеликий жаль, ми мали лише назви, а козаків, здібних стати до лави, дай-Боже, щоб було хоч з дві тисячі, хоч це по тим часам була досить поважна сила.

Не знаю, кому належить проєкт зимового походу, але що це була цілком здорова думка, пізніше підтвердилося.

Вже в листопаді денікінці по части видихнувшись, а по части завдяки грабіжам та безглуздій політиці з населеннем, почали котитися на південь. Котились без огляду, кидаючи все що можна, навіть танки. Большевики ж це, були ще сильні й ішли за денікінцями лише тому, що останні тікали. Цей час обіцяв бути сприятливим для партизанської роботи. Покищо ми сунулися на південь користуючись розвалом білої армії, без боїв, навіть без сутичок.

Хай вибачить читач мені за дати — не памятаю, а не ставлю, щоб не брехати.

Туманного, досить морозного ранку, закутавшись у що хто міг від холоду, підходили до Животова на Київщині. Привітливо зустрічало населення, вітаючи, як визволителів. Мені здається, що вони всіх так вітали. В низу блищав замерзлий став, повз якого вилася дорога до самого містечка. Майже за царином стала дивізія, пропускаючи иньчу частину; то йшов третій кінний полк. В мене не було тютюну й я рішив використати побут у містечку.

Бічною стежкою дочвалав я до міста, але бажаного не дістав. Чорніли лише діри від вікон та дверей, та блукали навколо пограбовані жиди. Питаюся: хто це наробив? Денікінці, — відповідають.

Повернув назад, догоняю місцевого жида, розпитуюся, як було.

— У нас тепер жидки говорять:

Як прийшов Петлюра,
То знялася буря,
Як прийшов Денікін,
Остались ми без вікон,
А як прийде Махнов,
То будем всі без голов.

— Прощавайте! Хай вам Бог помагає!

— Спасибі.

Сумно якось стало. „Як прийшов Петлюра, то знялася буря". Іменно бурі не було. Як би була буря, то не вклалаб розбишацька куля, не лаялиб, не проклиналиб.

Тим часом наша дивізія теж рушила. Хоронити кінець кольони мала Залізна дивізія. Поволі ішли в напрямку міста Жашкова. Десь о третій годині стали на ніч на спочивок, а скоро наспіла вістка, що Залізна дивізія розбита денікінцями. Невесела відомість трохи приголомшила, а разом з тим примушувала думати про щось більше раціональне, щоби не повторилося другого Животова. Хоч дисціпліна не падала, але високою теж не була, особливо серед ріжних начальників. „Розгильдяйство" продовжувало гніздитися серед українського старшинства. Другого дня рушили далі — бо не могли стояти на одному місці з ріжних причин. Перша причина цілком стратеґічна. Ми повинні були ховати свої сили перед ворогом, далеко сильніщим за нас; друге, не обхарчовувать селян, у яких ми мали й постій і харч і відпочинок. Тоді як ніколи, ми повинні були числитися з населенням.

Десь по обіді вскочили наші розвідчики до м. Жашкова. Вже квартирери крейдою помічали райони для частин, коли прибіг місцевий жид і перелякано випалив, що їдуть денікінці. Перевіривши, розвідка упевнилась та донесла Тютюникові. Зараз же піхота заняла підступи до містечка, а пятий кінний полк з полковником Старостином мав обійти ворожу кольону зправа, не виявляючи себе до самої атаки.

Незабавом денікінці помітили перепону й зачали розвертатися до наступу— й тут ми побачили, що денікінців разів у десятеро більше. Але утікати було пізно і хто зна може й наша була б перемога, якби не кінний полк, який показався занадто рано. Не бачучи иньчого виходу, як відступ, Тютюнник відвів частини з бою, змінивши командіра полку. Ця друга невдача цілком ясно доказала нашу нездібність до ведення навіть несеріозних боїв. Треба було щось робити, якось ратуватись. Ратування було лише в орґанізації. Так Тютюнник і рішив. Ми зійшли з головного шляху, що йшов на Умань в невелике село Жидківка, де зачали переформовуватись.

В першу чергу, скасовано такий „корпус" як С. С-в, з якого зробили 2. курінь 5-го пішого полку, та залізничників, яких разом з хінцями вийшов теж курінь.

Пару слів за хінців. Попали вони до української армії від Червоних. Як їм лишили життя — не знаю, але факт фактом, їх було чоловік трийцять у залізничників. Майже всі вони пізніще служили в постачанню, чесно виконуючи обовязки.

Кінний полк, тепер під командою поручника Трибовського, теж доповнено, хоч і не справжніми кіннотчиками. Артилерію також зведено з бриґади на дві батерії. Таким чином утворився відділ, що доповнився київською дивізією.

Тим часом зима забирала більше голосу. Пішов сніг, затрусило, морозом скувало багно — саме для нас. Переформування було закінчено, люде трохи спочили, треба було рушати далі. Населення, научене вже й червоними і білочорними, ставилося до нас добре, навіть попереджуюче. Годували як могли, власне, що самі їли, то й військови давали. За те хорих прибавлялося, а багнетів зменчувалося.

Морозного, ясного ранку вирушили з Жидківки на Дзендзелівку. Не можу оминути оттут цього села, так не похожого на инчі.

Велике село Дзендзелівка й розкинулося майже при залізниці, або ліпше: залізниця пробігла поруч. Тисячі з півтора заможних селян, злучених в кооперативу, занялось творчою працею навіть в революційний бурливий час. Усі вулиці завалені були стовпами, що кидалися в очи. Не мене одного здивувало оте. Питаюся першого селянина, котрого зустрів.

— А що це: телефон тягнуть, дядьку?

— Де?

— Та стовпи, чого лежать?

— Стовпи? Для електрики.

— Чи так?

— Бігме, що так. На весну будемо світити електрикою, а не каганцями.

З дальшої розмови виявилося, що дійсно мають переводити електрику й чекають лише на якісь машини, що мали звідкілясь прибути.

— Хто вас навчив отого?

— Барановський! Не чули хиба? Кооператор — вони з нашого села.

Розташувалися.

Хто до чого. Роботи було богато, а часу мало. Привітні селяне допомагали, чим могли. Жінки білизну прали, чоловіки коней годували, а козаки хто спав, а хто біля дівчат огинався — сказано, жива душа. З розмов виявилося, що Дзендзелівка має просвіту, бібліотеку та театр. Про театр говорили з погордою. Пішов подивитися.

(Дальше буде).

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

В. Х. — Знова справа висилки делегації на радянську Україну, але знова ні одної нової думки. Зрозумійте: як Вас обурюваловби, що хтось другий перемелює те саме, що вже було змелене, так само й других читачів обурюваловби читати те, що ви повторяєте думки, вже сказані другими.

І. К. Нежурись. — Ваша думка до сатиричної поезії добра, та виконанне її невдачне. В тому, що Ви написали, нема ритму. Возьмім для приміру одну строфку з неї, та послухайте її самі:

Ви, як знаний еґоїст,
Будете добрий артилерист,
До тринайцять інч гармати
З котрої будемо колись стрі-
[ляти.

Прочитайте сю строфку кілька разів, а певно самі вчуєте, що вона не має доброго „такту" та що вона читача мусить іритувати.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЗЛУКА З МОСКАЛЯМИ?

Вичитав я в Свободі з 21. квітня маленьку допись під заголовком "Що малиби большевики зробити з делеґацією на думку большевика". Дописуватель пише, що йому вже остогидло слухати веяких дискусій про те, що діється на радянській Україні та чи посилати нам на Україну делеґацію. Він далі просто облаяв людий, які туди їхали "бродягами". Сей дописуватель певно хотівби, щоби люди без застанови приняли його погляд. Просто як за царя: Молчать і не разсуждать.

В сьому нема нічого нового. Хто сих „товаришів" знає, той знає, що у них найкращим чоловіком той, що не думає, а тільки головою покивує та потакує. Більше цікавить мене заклик сього ''товариша'' до культурної праці. Каже пан „Іван Недоторканий", що нам, Українцям, треба було все лучитися з большевиками. Не знаю, чи пан „Іван Недоторканий'' має якийсь досвід зі злукою з большевиками, але я маю, і скажу, як така злука вийшла.

Я маю досвід з такої злуки української армії з большевиками коло Одеси в 1918 році, і пан „Іван Недоторканий" може спитати других, які там були, яке в них вражіннє з тої злуки. Ледви наступила та злука, а тут зараз приїхали до нас, до села Комарівки, тираспільського повіту, большевицькі комісарі з Одеси, та стали нас вговорювати, харкаючи нібито по українськи: „Покіньте, постріляйте своїх коминдантів"! „Скиньте зі шапке ті вила, ті ґралі зрадничі!" говорили вони нам, показуючи на українські відзнаки на наших шапках. Українські жовніри, злучившися з ними, не домагалися від них покидати свої думки та відзнаки або ждати свою старшину, але вони зараз до нас полізли зі своїми радами та приказами. Се так обійшло наших Стрільців, що вони витягли револьвери та казали „героям'' забиратися геть зі своєю пропаґандою, бо інакше буде з ними зле. Треба було панови „Іванови Недоторканому'' бачити, як сі відважні до злуки комісарі чмихали назад до Одеси, мало капців не згубили. Булиб Стрільці їх розстріляли замісць своєї старшини, якби не наші таки сотники, які здержали Стрільців.

Ся пригода навчила Стрільців раз на все, що Українцеви в визвольній боротьбі з Москалями ні другими народами, що хочуть правити Україною, не по дорозі. Українці обійдуться й без них та без їх прислужників.

Петро Лобур,
бувший український жовнір.

В СПРАВІ ДЕЛЕҐАЦІЇ НА РАДЯНСЬКУ УКРАЇНУ.

Товариство ім. Івана Франка в Вунсакеті, Р. Ай., на своїм квартальнім мітинґу дня 10. квітня взяло ту справу під уваґу і по довшім обговоренню прийшло до переконання, що ідею висилання делеґації на радянську Україну треба піддержати.

Щоби справу довершити ділом, треба конечно розібрати отті, як нам здається, найголовнійші питання: які орґанізації мають тою справою занятись? Кого висилати? Де взяти на це діло фінансів?

В першім питанню ми прийшли до заключення, що запомоговим орґанізаціям тою справою занятись не можливо хотьби тому, що та справа розходиться з ділом таких орґанізацій, а крім того моглаби пошкодити в самім ділі обом сторонам. Найкраще булоб, щоби тою справою занялись такі орґанізації як: Обєднанне і Союз У. Р. О.

Делеґацію малиби вибрати ті організації, по одному чи двох делеґатів з кождої.

Щодо кощтів, то ті організації, що будуть висилати делеґатів, повинні порозумітись і створити: фонд делеґації на радянську Україну, видати спільно відозву до цілого загалу української еміґрації і візвати до складання жертв на ту ціль. Навіть колиби гроший назбиралось більше, як саме діло вимагає, — а ми чомусь віримо, що на ту ціль назбиралобися за богато, — то по скінченню тої справи половина з тих гроший малаби піти на Академію Наук у Києві, а друга половина на Просвіту у Львові.

Щодо поступовання на місцях, то всі українські товариства, без ріжниці своїх переконать, повинніби спільно в тій цїли порозумітися і взятися за це діло.

Це наша така пропозиція. Однак це ще не значить, що якраз так і має бути. Бути може зовсім противно, тимбільше коли ті нами начеркнені орґанізації не схочуть на це згодитися, а можливо що і загал нашої еміґрації на це не пристане. Всеж нам видається, що до цеї справи з якої сторони ми не підходилиби, то до самого результату воно найкраще надається, і то навіть в той час, колиби котрась одна з тих орґанізацій справу зіґнорувала.

Щодо самого завдання делеґації, то рівнож здалобся ту справу розібрати обширнійше. Це вже діло загалу. Вдумуючись в ту справу, ми на початку були всі тої думки, щоби вислати на радянську Україну. Однак чим далі, то прийшли ми до переконання, що неможливо обмежитись тільки висилкою такої делеґації на радянську Україну. Та делеґація повиннаби відвідати цілу Україну, під кождим чужим забором з осібна, включаючи навіть Румунію. Бо чомуж тільки на радянську Україну? Отсе питання, на котре кождий Українець, котрий забирає в тій справі голос, повинен над тим застановитися.

Ще лучше булоб, щоб не одинцем висказувати свою опінію, але зорґанізовано.

Не зашкодилоби теж запитатись, як на сю справу реаґує українська канадійська еміґрація. Можливо, що й вона тою справою інтересується.

За товариство ім. Івана Франка в Вунсакеті:
Іван Познанський, предс.;
Іван Камфонік, касієр;
Михайло Скибінський, секр.

ЯК НАШІ ГАРУЮТЬ НА РОБОТАХ У ФРАНЦІЇ.

Я одержав з Франції від свого товариша Олекси Бандовича листа, в якім той описує положення наших робітників, що на роботах у Франції. Між иншим пишеться там таке:

Тисячі нашого народа ходять тут без роботи. Три місяці шукав я за роботою, заки знайшов. Найбільше шкодить нам незнанне мови. Працюю тепер в Альзації при залізних роботах у фабриці. Родину оставив я на давньому місци; вона тепер від мене на 1000 кільометрів. Франція в тім краю нічого доброго не зробила, а нарід гірше терпить як за німецького правління. Робітникови тут дуже тяжко жити. Богато відбирає собі життя, бо не хоче гинути з голоду на вулиці, або дивитися на нужду жінки та дітей. Як зачуваю, то Ви маєте там боротьбу з Вашим епископом. Вам добре, бо у Вас свобода, то можете дати собі раду зі всіми, що не йдуть проти наших національних ворогів. Присилайте мені „Свободу" далі, бо я люблю її читати".

Т. Тренич,
Фреквіл, Па.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

КАНЗАС СИТІ, КАНЗ. Бр. св. Волод., від. 323, просить своїх членів, щоб численнійше приходили на свої мітінґи, або коли ніяк не можуть прийти чи працюють в неділю, щоб не дали своєї вкладки ким иншим, щоби уникнути всякі непорозуміння на будуче. В місяцю квітню відділ був змушений суспендувати 7-ох членів через їх недбальство, що неявилися на мітінґу. Суспендовані нехай сейчас зголосяться до уряду. — Д. Кархут, пр.; П. Ярема, кас.; Д. Яремко, секр.

ЛАКАВАНА, Н. Й. Бр. Пр. Богор., від. 149, повідомляє своїх членів, що на квартальнім мітінґу касієр Іван Цвайдзє зрезиґнував зі свого уряду, а його місце заняв Стеф. Куліковський. Повідомляється дальше, що коли члени будуть дальше сходитися на мітінґи в сей спосіб як досі, тоді нехай не дивуються, коли будуть суспендовані чи виключені з відділу і Братства. Мітінґи відбуваються в кожду першу неділю по 10-тім кождого місяця о год. 3.30 пополудни. Член, котрий не буде являтися на мітінґи, буде викинений або дістане переступний лист. — Мих. Бойко, предс.; Стефан Куліковський, кас.; О. Стецків, секр.

КОЛІРОВИЙ ДОЩ.

Уже старогрецький народний поет Гомер згадує раз коліровий дощ, як незвичайне явище природи. І пізніше, як далеко сягає історія, були випадки (хоч дуже рідко), що дощ падав червонавими або жовтими каплями. То зовсім зрозуміле, що давно, коли ще люде не могли ніяк пояснити собі такого явища, вважали його чудом і приписували чародійним силам. Коліровий дощ, вірили тоді люде, віщує щось. Червоний дощ називали кровавим, а жовтий означав сльози. Щойно пізніше старалися пояснити це явище науково. Підставу для того давала ця обставина, що коліровий дощ не падав усюди, лише в деяких околицях Европи, а саме в південній Франції, в Італії, на Балкані і в Туреччині. Прийшли на думку (а на основі дослідів вона ставалась усе правдоподобнішою), що то певно нагальні бурі приносять із пустині Сагари богато піску до цівденної Европи і той пісок забарвлює дощ. Здогад цей зовсім не є неможливий, бо такі бурі, як примірoм **сірокко,** мають величезну силу і можуть піднести уґору великі маси піску та нести їх воздухами богато миль. З новіщих часів записано коліровий дощ у: 1659 році (19. березня), 1847, 1862, 1863, 1869 (10-го березня), 1870 (13-го лютого) і вкінці 30-го листопада минулого (1926-го) року на південнім побережі Франції. Саме цей останній випадок розсліджено докладно. Калабані з того дощу були червонаві, також білля, що саме сушилось на дворі, зачервонилося і мусіли перепрати його. Крім того (в противенстві до звичайного дощу) каплі колірового дощу є дуже товсті. Ще й на другий день, як уже дощ давно перестав падати, були ще його сліди на листю дерев і в ринвах крівлі у виді червонаво-брунатного осаду. На зверх той осад був подібний до спорошкованого какао. Самособою цей осад досліджували також хемічно і точно через мікроскоп. Побачили малесенькі кришталики, на-пів прозорі. Ствердили теж у складі осаду глину. Цікаве, що недовго передтим, заки у Франції впав коліровий дощ, на Сагарі лютувала страшна буря, яка видно занесла до Европи богато піску.

ЖІНКАМ БУДУТЬ РОСТИ ВУСИ.

Англійський лікар д-р Джозелін твердить, що стриження волосся у жінок може довести до того, що будучим жіночим поколінням стануть рости вуси. В дописі в одній лікарській ґазеті каже: „В деяких оселях на Джаві і Борнео є звичай, що мужчини носять довге волосся. Але ті мужчини зате є безвусі. В інших оселях, де мужчини стрижуть собі волосся, вуси є чимсь звичайним. Отже є можливе, що жінки культурних країв, у котрих тепер зайшла мода стригти волосся, дають основи будучому поколінню жінок із великими вусами".

ВИПРАВА ЗА МЕТЕОРОМ.

З Петрограду виїхала велика виправа Академії Наук, яка має шукати величезного метеора, що впав іще 1912-го року в сибірській тайзі (село) близько ріки Підкаменна Тунґуська в енисейській ґубернії. Тоді упадок метеору супровожала воздушна труба, що заподіяла в лісах великі шкоди на просторі 400 верст. Місцеве тунґуське населення старається як лише може затаїти місце, де впав був метеор. Робить це тому, бо метеорові приписує божеську силу. Побоюються, що метеор при спаданні зарився був глибоко в землю, а нині вже є зовсім присипаний землею і зарослий ростинностю. Це тим більше утруднює працю експедиції.

ЧОМУ МИ ПІДНЯЛИСЯ ВЕЛИКОГО ДІЛА.

У першім нашім оголошенню про НОВУ УКРАЇНУ ми отверто признаємо, що се велике діло, яке матиме історичне значіння. Пишучи се, ми хотіли вказати, що се дійсно велике діло, і тому вимагає великої праці.

Чому якраз ми піднялися сього діла, а не хто инший, се зовсім инше питання. Сталося се не припадком, але тому, що про творення окремих українських осель говориться серед американських Українців від десяток літ і на говоренню кінчиться. Отже ми рішилися перевести думку в діло. Годі прецінь було ждати, аж якась громадська установа візьме се під розвагу, коли такої бизнесової громадської установи нема. Значить треба було одиницям взяти і ризико і відвічальність на свої плечі і зробити те, про що говориться. Отже ми властиво зробили працю для усього громадянства в тій надії, що загал її одобрить і підопре так, як лише буде міг.

Що ми трафили в саму суть справи, пізнати по сім, що сьогодня кождий освідомлений Українець говорить про НОВУ УКРАЇНУ як про національну справу. Листи, висилані до нашого Бюра з признанием, вказують, що буквально уся Американська та Канадійська Україна захоплена справою. Якийвідгомін знайшла ся справа в старому краю, будемо знати незабаром, як що прийдуть часописі, друковані вже після першої прогульки.

Коли хто хоче точних інформацій про всі справи, звязані з НОВОЮ УКРАЇНОЮ, нехай пише до нашого Бюра. А пригадуємо, що ми провадимо також відділ шифкартовий, правничий, заграничний, пересилку гроша, справи імміграції і т. п.

ЖАРТИ.

— Хочете знати, що то за одна моя американська княгиня? То довга історія. Одного дня вирипула вона на покладі люксусового корабля, яким я їхав до Европи. Випустила діямантову брошку, а я був такий необережний, що підняв і подав їй. Вона спитала мене, як називаюся. Я не хотів сказати. Колиб я був знав, що то все вона наперед обдумала. Аж до причалення корабля не давала вже мені спокою. При митній ревізії я старався втечи від неї. Дарма. Перша візитівка, яку принесли мені, була від неї! Я казав сказати їй, що кулаюся. Вона підкупила покоївку й принесла мені купелевий плащ. Я запросив її на обід. Дві години викладала мені свої теорії про музику. Я заперечував їй, як лише міг.

— Бачу, ми в усьому погоджуємося, — сказала вона вкінці.

— Останусь у вас.

Вечером прийшла до моєї гардероби. Котрий гардеробний у світі встоїться перед 100-доляровим банкнотом? Вона все посилає мені дарунки, які мене коштують багато грошей. Все мушу відсилати їх назад „боєм".

В їдальні її стіл стоїть біля мого. Вона має великий досвід у готелевому житті. На ніщо придалосяб мені змінити готель, бо вона зараз звилась би там. Те тягнеться вже десять літ, по всьому світу, здовж і вшир. У розпуці я вже думав, чи не підкупити би капітана корабля на Нілі, щоби затопив свій корабель. Але й це не помогло би нічого. Вона й тоді виратувала би мене.

Шаляпін зітхнув глибоко.

— Прийшла мені думка до голови, — сказав він. — Ходіть!

Узяв мене з собою до своєї кімнати в готелі й сховав мене. Зараз потім чути стукіт до дверей. То була княжна.

— Чи любиш мене? — питається її Шаляпін.

— Так, — відповіла вона.

— То розгнися.

Вона роздягнулася. Тут зараз Шаляпін витягнув мене з кривки, кнув мені одяг той пані тай витрутив мене за двері. Вибіг зараз за мною, ми пігнали долі сходами тай віділхали найблизшим поїздом.

Вечером сиділи ми в чужому місті при вечері. Нараз відчиняються двері й являється княгиня.

— Коханий! — сказала вона — я розумію тебе. Ти хотів мене скомпромітувати. Я вийду за тебе замуж.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Концерт і представлення в Стаплетон, Ст. Айл.

Прочитавши в „Свободі" оголошення, що в Стаплетон, Ст. Айл., відбудеться великий концерт і два дітоці представлення і що буде там співати Хор ім. Лисенка з Джерзи Сиґі, Н. Дж., пішов і я приглянутися тій виставі. От, думаю собі вийду з Ню Йорку на свіжий воздух. Приїхавши до Стаплетон на Варрен ул., побачив я здалека новий будинок, на котрім видніє велика напись по українськи і англійськи „Український Народний Дім".

Вже те мене здивувало, що така малочисельна українська громада, як та, що живе на тім скалистім острові в Стаплетон, а потрафила збудувати свою твердиню „Рідну Хату".

О год. 7.30 піднеслась куртина, за котрою на сцені стояв Хор ім. Лисенка з Джерзи Сиґі, Н. Дж., а перед хором диригент д. Андрій Ґела. Предсідатель Українського Народного Дому д. Антін Романів привитав Хор ім. Лисенка як і шкільну дітвору, яка приїхала з дальшої околиці до української громади в Стаплетон, щоби своїм співом збудити і дрімучих до нового життя, та додати охоти до дальшої витревалости в праці на народній просвітній ниві.

Публика повстала з місць, а хор відспівав американський гимн. По тім зачалась українська пісня „Ой зійшла зоря", з барітоновим сольом д. Гр. Шустакевича. По скінченій пісні кількаразові рясні оплески змусили співаків співати еще три пісні.

Відтак зачалось діточе представлення: „Славко в тарапатах", з котрого публика доволі насміялась. По представленню виступив діточий хор, а з деклямацією виступила учениця з Джерзи Сиґі, Марія Соколюк. По деклямації виступила молодеча орхестра під управою д. Василя Ґели, а опісля співав квартет, до якого входили: Марія Ґела, сопран; Марія Кирчівна, альт; В. Ґела, тенор; Гр. Шустикевич, бас. Тепер зачалось представлення, про котре вся молодіж на гали говорила, що вийдуть на сцену звірята. І дійсно, на сцені появились звірята, та відограли оперетку Лисенка „Коза Дереза". Пан А. Ґела вивів се представлення з правдивим артизмом. Прямо нема слів на похвалу.

Скрипковий дует відограли два ученики: Еміль Гладкий і Володимир Сивак. По перерві знов виступив хор, а по тім виступив предсідатель „Рідної Хати" і дякував хорови, музиці і школам в Джерзи Сиґі за їх участь. Забрав ще голос д. Василь Морозович з Бронкс, Н. Й., який підніс, що тільки народні запомогові організації, Народні Доми, школи, церкви і співацькі товариства, котрі носять назву народних, останутьв Америці на довгі літа українськими, бо тільки такі інституції будуть мати одну назву і напись „Юкраїнієн". Всі другі самостійні товариства чи домівки за пару років пропадуть. Молодіж не одушевляється большевизмом, її не притягнуть большевицькі доми і товариства. Молодіж чулабся пониженою, колиб мала брати примір від темної Москви; д. Морозович звернувся ще до стаплетонської громади та просив її постаратися зорганізувати Українську Народну Діточу Школу, яка би була під зарядом всїх громадян, а не одної партії, бизнесменів або церковних кураторів, бо тільки діти виховані в українській народній школі, останутьпри своїй нації. Бесідник закінчив словами Роковин Франка: „Ще не вмерла і не вмре.

За хвилю розніся український гимн „Ще не вмерла Україна", відспіваний хором і всею публикою. На тім закінчилось свято. Акомпаніямент фортепяновий до всіх хоральних співів як і до оперетки „Коза-Дереза" виконувала п-на Ольга Миляновичь з Джерзи Сити. Всіх виконавців публика оплескувала зі щирого серця, бо було защо. Мушу додати і се, що помимо того, що галя була переповнена а при тім і богато було дітей, то однак панував спокій так, що можна було все чути і розуміти. За се належиться похвала урядови того дому і вибраному до заряду комітетови.

Учасник.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Відчит про Ольгу Бесарабову.

В неділю, 3-го квітня, відбувся в січовому льокали на Восьмій Улиці за стараннєм Січовиків відчит про Ольгу Бесарабову. Велике помешкання було заповнене людьми, що прийшли послухати і вшанувати память великої женщини й патріотки своєї вітчини — Ольги з Левицьких Бесарабової.

Після короткого вступного слова секретаря січового п. Близнюка, виступив лектор, о. Іванишин, священик української православної церкви. Імя Ольги Бесарабової мусить бути дорогим для всякого Українця. Вона була ідеальною матірю в повному розумінню цього слова та вірною донькою свого народа і батьківщини. Вона належала до військової революційної партії, завданнєм якої було боротися з гнобителями українського народа; як така вона уявляла собою взірець української женщини і була світильником, за яким мусить іти кождий Українець без вагання. Вернувшись з Відня, де Ольга Бесарабова не могла зробити бажаного, вона почала на рідній землі щиро працювати для добра свого народа. Йому вона віддала серце, душу, наконець і життя своє. Жадна ворожа сила, ні пекольні знущання, не могли її примусити відступити від своїх ідей; вона знала, що на її кістках і крови виростуть нові паростки, які будуть продовжувати це святе діло, і з заціпленими вустами мовчала страдниця. Мало є мущин, готових на подібні муки. Лише матір, якою була Ольга Бесарабова, могла принести себе в жертву так страшно.

Отже нам треба твердо памятати і роздумувати, а особливо українським матерям, бо лише матір, подібна Ользі Бесарабовій, є запорукою щасливого істнування української держави. Матір є великим ідеалом для народа, серед котрого вона живе. Всі ми, діти одної Матери-України, повинні іти золотосяйними шляхами, витичеными многострадальною жертвою, Ольгою Бесарабовою. Більше того: треба бути нею для щастя відродженої України. Це диктує наша совість і національна гідність. Покажіть, де є солодше імя ніж матір! Ми далеко від рідної стріхи і не бачимо нашої матери, але вона завжди перед нашими духовними очима. Від матери у великій мірі залежить здоровля дитини, її виховання, характер і т. д. Матір є ідеал дорогший над усе. Матір оспівується в піснях, описується в поезіях далеко більше ніж хто инший з родини. Як матір ночий не досипляє, бідкається, доглядає свое немовлятко, і яка радість оживляє материнським серцем, коли дитина, котра щойно спинається на ніжки, вимовляє невинними устами „мамо, мама". Це її перше слово в життю, а яке воно солодке, се може відчувати лише люблячa матір.

Звернімось до українського питання. Знаємо страждання українського народу. Бачимо потоки кривавих сліз по забитих синах, браттях чи мужах, а чи ми, Українці, вміємо шанувати й підносити своїх женщин-матерей? Коли український народ ще слабий, то тому, бо в нього мало матерей, подібних до Ольги Бесарабової. Не через вину самих мужчин, але таки наших мужчин, бо ми, Українці, привикли бачити в женщині лише „бабу". Слово „баба" се приниження гідности й пошанування матери. Женщина не є для нас цінним ідеалом, а бабою. Пониження женщини се наслідок варварства. На превеликий жаль ми ще від цього не відвикли, примір: в церкві чомусь розділяється муж з женою і т. д.

Матір є сонцем, яке огріває і заполнює людство незмірною любовю й добром, а ми це сонце затемнюємо собі наперекір.

Ми звемо землю матірю також, але се поняття ріжні. Тодіяк земля-матір видає найліпші скарби природи, потішає нас цвітами, деревами і ріжними рослинами, вона є не все до нас добра, бо має ріжне положення і ріжний клімат; земля не має серця й душі. Але матір-женщина є незмінна. Вона має постійну любов до дітей і та любов не згасає ні в горю, ні в радости. Християне передовсім повинні цінити матір. В цім мусить допомагати церква. Ми, Українці, повинні для матері працювати, її шанувати і взагалі піднести її на вищий щебель культурного життя. Закиньмо дикунський звичай відношення до матері! Учімось і більше читаймо, щоби зрозуміти свої обовязки супроти матері.

Вертаючись до Ольги Бесарабової, ми бачимо, що вона була доброю донькою для своєї матері. Хоронім її заповіти. Матір впоїла їй все краще, все святе. Любіть свій нарід, свою націю, і всю себе віддає в жертву Україні. Це заслуга її матери. Коли наші женщини будуть брати примір з такої матери, а власне самої Бесарабової, тоді ми осягнемо щастє, тоді буде для нас найвисшим ідеалом матір. Отворім, браття, вікно своєї душі і звернімось далеко до своєї матери! Ви самі, матері, підносіть імя своє високо, не дозволяйте себе принизити!

Поминаючи „не злим, тихим словом" Ольгу Бесарабову, ми її бачимо духовими очима. Дух її жиє між нами і наповнює наші серця солодкими надіями. Вона є гордість, слава й ідеал України. На її костях і крови виростають нові матері, горді славою України і щастєм свого народа. Коли хочете мати свою державу і йти в будучину, ви, матері, піднесіть свого духа, ідіть слідами Бесарабової і дорожіть тим солодким іменем — матір. А ви, мужчини, помагайте своїм матерям і жінкам в здійсненні цього ідеалу. Тоді всі ми зі сльозами радости обіймемо свою Неньку-Україну, нашу нещасливу, але завжди люблячу і добру матір.

Відчит зробив велике вражіння на присутних.

Відспіванием „Не пора, не пора" відчит закінчився.

Г. Прохорович.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ